

En cinquanta anys, l'Europa unida ha multiplicat per quatre la seva superfície i ha passat dels sis països signataris del Tractat de Roma als actuals vint-i-set estats membre. Tanmateix, els grans desequilibris entre països, sobretot els d'incorporació recent, han refredat els ànims de molts per a noves ampliacions. El bloqueig del Tractat Constitucional ho ha agreujat encara més.

La unificació pacífica del Vell Continent

Leixamplament de les fronteres europees ha estat una constant en els darrers decennis i s'ha accelerat amb la caiguda del mur de Berlín el 1989, en esvaïr-se la fractura ideològica que havia partit el continent en dues meitats durant la guerra Freda. Però el fet que la incorporació de dotze nous estats en els últims tres anys hagi coincidit amb una crisi institucional i de lideratge al capdavant de la UE ha desfermat la incertesa a les cancelleries europees. Està la UE capacitada per continuar ampliant-se? Quins han de ser els seus límits fronterers?

La primera expansió, l'any 1973, va incloure el Regne Unit, Irlanda i Dinamarca. Londres, coherent amb el seu tradicional escàs entusiasme europeista, inicialment s'havia mantingut al marge de la Comunitat Econòmica Europea (CEE), però en veure el seu èxit va acabar sol·licitant-hi l'ingrés, per no quedar exclosa dels beneficis econòmics i poder supervisar, des de dins, l'evolució comunitària. Van caldre vuit anys perquè arribés la segona ampliació. Grècia, el 1981, va convertir-se en el desè estat membre. L'economia grega es trobava molt per sota de la comunitària, però el seu ingrés fou perfectament assumible per les arques de Brussel·les. Més diners va costar finançar l'adhesió, el 1986, d'Espanya i Portugal, que es beneficiaren dels recursos europeus destinats a anivellar les economies del mercat únic.

La fi dels dos blocs. Però el veritable sotrac en la història recent europea es va produir amb l'esfondrament del bloc socialista. De sobte, amb la fi dels règims comunistes de l'est a final dels anys vuitanta i principi dels noranta, l'Europa occidental va descobrir que la seva meitat oriental deixava de ser l'enemic jurat i aspirava a fer realitat el somni d'unificar el continent. D'entrada, la reunificació alemanya del 1990 va permetre que els *lander* de l'antiga RDA s'integressin directament a l'espai comunitari. La resta de països exsocialistes iniciaven les seves respectives transicions cap a sistemes democràtics i economies de mercat amb la fita d'afegir-se algun dia al projecte europeu.

Així, la fi de la guerra Freda va afavorir que tres estats històricament neutrals, com Àustria, Finlàndia i Suècia, se sumessin el 1995 a la UE. Com que eren tres països rics i de llarga trajectòria democràtica, aquesta quarta ampliació no plantejà dificultats. Els esforços dels arquitectes comunitaris es van centrar, des de llavors, a preparar l'expansió a l'est. Amb l'objectiu d'acostar les economies d'aquests països a la mitjana de la UE i consolidar les noves democràcies, es va posar en marxa el programa Phare, un instrument d'assistència financera que només entre el 2000 i el 2006 va abocar més de 10.000 milions d'euros cap als països d'Europa central i oriental.

Per acotar les condicions d'entrada dels futurs membres, els líders de la

UE reunits el juny del 1993 a Dinamarca van fixar els anomenats "criteris de Copenhaguen", que tot país candidat ha de complir: disposar d'institucions estables que garanteixin la democràcia, l'estat de dret i la protecció de les minories; evolucionar cap a una economia de mercat; i assumir el gruix de la legislació comunitària i els objectius d'unió política, econòmica i monetària. A tot això s'afegí una quarta premissa: les ampliacions estan condicionades a la capacitat d'absorció de la pròpia UE.

La gran ampliació. El maig del 2004 es féu realitat l'entrada a la UE de dues illes del Mediterrani, Malta i Xipre, i de vuit països que quinze anys enrere encara pertanyien a l'òrbita comunista: Eslovàquia, la República Txeca, Hongria, Polònia, Eslovènia, Estònia, Letònia i Lituània. La població de la UE va saltar de 375 a 450 milions d'habitants. La cinquena era l'ampliació més voluminosa i amb més repercussions. Per fi es tancaven velles ferides entre les dues Europes, 59 anys després del final de la Segona Guerra Mundial. La unificació progressiva, pacífica i voluntària de tot el continent anava prenent cos.

El que semblava un pas endavant indiscutible, però, aviat va ser posat en qüestió pels més temerosos davant d'una ampliació ràpida i sense límits clars. Molts es queixaren de la factura que pagarien els vells estats membre per ajudar els nous a acostar-se als seus nivells. De fet, els 75 milions de nous ciutadans de la UE disposaven d'una renda mitjana que representava el 44% de l'estàndard europeu. Aquesta diferència ha augmentat amb la incorporació, l'1 de gener d'enguany, de Romania i Bulgària, amb uns índexs econòmics encara més modestos. Si

El president del Govern espanyol en aquell moment, Felipe González, i el ministre d'Afers Estrangers, Fernando Morán, signen el tractat d'adhesió d'Espanya a la CEE en una cerimònia celebrada a Madrid el 12 de desembre del 1985.

abans de la cinquena ampliació el des-nivell de riquesa entre la regió europea més pobre i la més rica era d'1 a 5, a l'Europa dels Vint-i-set l'escletxa ha passat a ser d'1 a 13.

Tots aquests desequilibris, sumats als temors d'onades migratòries, l'alt cost que implica finançar les noves incorporacions i la suposada poca preparació de països com Romania o Bulgària,

Durão Barroso ha dit que no es faran més ampliacions si abans no s'han fet les reformes institucionals

Turquia i els Balcans truquen a la porta

Turquia, Croàcia i Macedònia ja han obtingut l'estatut oficial de països candidats, però les seves possibilitats d'entrar a curt termini a la UE són minses. Els que pitjor ho tenen són els turcs, que, tot i haver demanat la incorporació el 1987 i haver començat les negociacions d'adhesió el 2005, encara desperten molts recels a Brussel·les, on es calcula que l'ingrés d'aquest país haurà d'esperar almenys deu anys. El cas de Turquia, que fa frontera amb països del Pròxim Orient, com l'Iran, l'Iraq o Síria i que només té una ciutat, Istanbul, enclavada geogràficament al Vell Continent, planteja l'interrogant sobre la neces-

sitat de definir uns límits a l'expansió de la UE.

Els partidaris d'integrar Turquia subratllen la seva vocació europea, el seu paper de "pont entre civilitzacions" i l'oportunitat de convertir-la en exemple de com Europa acull positivament un estat habitat per 70 milions de musulmans, cosa que desfaria la imatge de club estrictament cristià. A més, la UE aprofitaria l'estratègica ubicació de Turquia per guanyar influència internacional. En tot cas, Turquia ha de recórrer un llarg camí en el respecte als drets humans, reconeixement de la minoria kurda, resolució del contenciós xipriota i reestructuració econòmica.

Amb gairebé 500 milions d'habitants, la UE ja és el mercat únic més gran del món

amb informes negatius sobre el funcionament dels seus sistemes de lluita contra la corrupció i el crim organitzat, han creat un estat d'opinió partidari de refredar futures adhesions. Aquesta "fatiga d'ampliació", la sensació que la UE no és capaç ara per ara d'absorbir més socis, s'ha vist agreujada pel bloqueig al Tractat Constitucional, que permetria agilitar la presa de decisions entre 27 estats. Els líders europeus ja han advertit als nous candidats que a partir d'ara seran més estrictes que mai. El mateix president de la Comissió Europea, Jose Manuel Durão Barroso, ha avisat que no es faran més ampliacions si abans no s'han fet efectives les reformes institucionals. Amb gairebé 500 milions d'habitants, la UE ja és el mercat únic més gran del món i encara pot créixer més, però la sisena ampliació haurà d'esperar.

Roger Mateos

Més avançats semblen anar els croats, que confien d'entrar a la UE el 2009, tot i que la meticulositat dels negociadors europeus està sent extrema per deixar clar als candidats que hauran de suar molt per assolir el seu ingrés. Croàcia i Macedònia podrien ser les següents repúbliques exiugoslaves, després d'Eslovènia, que s'integren a la UE. A l'expectativa es troben Bòsnia i Hercegovina, Montenegro i Sèrbia, que corre el perill de veure frustrats els seus progressos democràtics si els reiterats cops de porta europeus l'acaben abocant a un retorn dels ultranacionalistes al poder, amb conseqüències imprevisibles. Albània, Ucraïna i Moldàvia, de moment, ho tenen encara més cru.

Vine a conèixer-nos

**VINYES
DELS
ASPRES**

Cantallops-Alt Empordà

Per visites: 900 600 006
vinyesdelsaspres@laselva.cat